

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาในการวิจัย

เนื่องจากคณะผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่า มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย (World Vision Foundation of Thailand) มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจนในประเทศไทย (Christian Children Fund) เป็นหน่วยงานที่มีสำนักงานใหญ่อยู่ในต่างประเทศ ซึ่งได้รับเงินสนับสนุนในด้านการศึกษากจากผู้ใจศรัทธาในประเทศต่าง ๆ ในวงเงินจำนวนมหาศาล เพื่อส่งไปช่วยเหลือในการจัดสรรทุนการศึกษาแก่เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน โดยไม่จำกัดเชื้อชาติ และศาสนา กองทุนทั้งสององค์การนี้ได้มีส่วนช่วยเหลือเด็กยากจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทของประเทศไทยให้มีโอกาสรับการศึกษาในระดับต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก

ผู้ทำการวิจัยมีความสนใจใคร่ศึกษาในเชิงวิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงวิธีการดำเนินงานขององค์การทั้งสองแห่ง และเปรียบเทียบกับการจัดสรรทุนการศึกษาของมหาวิทยาลัยพายัพ โดยวิธีการจัดสรรทุนดังกล่าว และทุนการศึกษาเหล่านั้นได้มีส่วนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้รับทุน ในด้านความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจหรือทัศนคติต่อการดำเนินชีวิตในสังคมเพื่อการรับผิดชอบต่อผู้อื่น ตลอดจนผลกระทบต่อการรับทุนเพื่อการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนมากน้อยแค่ไหน และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของผู้บริจาคเงินให้แก่กองทุนดังกล่าวหรือไม่อย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโครงการจัดสรรทุนการศึกษาของมูลนิธิศุภนิมิตฯ กองทุน ซี.ซี.เอฟ และกองทุนศึกษามหาวิทยาลัย
- 2.2 เพื่อศึกษาถึงปรัชญาพื้นฐานและวิธีการดำเนินงานขององค์การดังกล่าว
- 2.3 เพื่อศึกษาทัศนคติและความเข้าใจของผู้รับทุนการศึกษา
- 2.4 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ และวิเคราะห์ถึงบทบาทของทุนการศึกษาต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้รับทุน

3. ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย มุ่งติดตามผู้ที่ได้รับทุนที่กำลังศึกษาในระดับต่าง ๆ และผู้ที่เคยรับทุนซึ่งสำเร็จการศึกษาไปแล้ว เพื่อวิเคราะห์ถึงคุณภาพการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการรับทุน

4. คำจำกัดความในการวิจัย

เพื่อเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดความหมายของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษาไว้ดังนี้คือ

- 1) มูลนิธิศุภนิมิตหมายถึง ตัวอย่างของกองทุนการศึกษาในโครงการที่เป็นตัวแทนของกองทุนการศึกษาในโครงการในมูลนิธิศุภนิมิต
- 2) กองทุน ซี.ซี.เอฟ หมายถึงมูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจนในโรงเรียนต่าง ๆ ที่ตกเป็นตัวแทนของกองทุน ซี.ซี.เอฟ ในจังหวัดเชียงใหม่
- 3) ผู้รับทุนหมายถึง นักเรียน นักศึกษา ที่กำลังอยู่ในระยะได้รับทุนสนับสนุนการศึกษาจากกองทุนใด กองทุนหนึ่งในปัจจุบัน
- 4) ผู้เคยรับทุนหมายถึงผู้ที่สำเร็จการศึกษา หรือกำลังศึกษาในระดับที่สูงขึ้น แต่ในปัจจุบันไม่ได้รับทุนสนับสนุนการศึกษาเดิมนั้นอีก
- 5) ผู้ปกครองหมายถึง บิดา มารดา ญาติพี่น้อง และผู้ประกอบการ ที่ให้การดูแลเลี้ยงดูให้ที่อยู่อาศัยแก่ผู้รับทุน
- 6) เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องหมายถึง เจ้าหน้าที่ประจำของหน่วยงานทุกตำแหน่ง ผู้ประสานงานแบบอาสาสมัคร ครู อาจารย์ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับทุนการศึกษา
- 7) ทุนแบบมีเงื่อนไขผู้ถูกจัดหมายถึง ทุนสนับสนุนการศึกษาที่มีเงื่อนไขใดอย่างหนึ่งเสมอเป็นข้อแลกเปลี่ยนให้แก่ผู้รับทุน
- 8) ทุนแบบไม่มีเงื่อนไข หมายถึง ทุนสนับสนุนซึ่งกองทุนหรือผู้ให้ทุนมีเจตนารมณ์ที่จะให้แก่ผู้รับทุนเปล่า ๆ โดยไม่มีเงื่อนไขแลกเปลี่ยนแต่อย่างใด
- 9) ความคาดหวัง หมายถึง เจตนารมณ์หรือความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งที่ผู้ให้ทุนหวังจะให้เกิดประโยชน์แก่ผู้รับทุน

10. คุณภาพชีวิตหมายถึงความรับผิดชอบ ความคิดริเริ่ม ความมีน้ำใจในการช่วยเหลือผู้อื่น
ของผู้รับทุน

5. ทฤษฎีและผลงานที่เกี่ยวข้อง

ในปัจจุบันการศึกษามีความสำคัญมากทั้งในด้านขนาดและขอบเขต ในปัจจุบันนี้ ปริมาณผลผลิตขึ้นอยู่กับปริมาณกำลังแรงงานฝีมือที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน ระบบการเมืองก็เรียกร้องให้มีการศึกษาเพื่อประชาชนหรือเพื่อมวลชน ทั้งนี้เพราะการที่พลเมืองจะรู้หน้าที่ในการปกครองต้องอาศัยการศึกษามาก ซึ่งการศึกษาจะเป็นตัวทำหน้าที่ใหญ่ ๆ 2 ประการคือ การศึกษาต้องตอบสนองความต้องการส่วนบุคคล (Person-centered) และความต้องการของสังคม (Society-centered) การศึกษาจะช่วยให้คนเรียนรู้ตนเองและในขณะเดียวกันก็เตรียมคนเพื่องานทุกประเภทภายในสังคม แต่หน้าที่ของการศึกษาที่ต้องตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลและสังคมนั้นก็มีเป้าหมายของหน้าที่ในสังคมอันเดียวกันคือ

1) ถ่ายทอดวัฒนธรรม (Cultural transmission) เป็นการถ่ายทอดความคิดความเข้าใจ วัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ของสังคมเพื่อดำรงรักษามรดกของวัฒนธรรม

2) สร้างความผสมกลมกลืนในสังคม (Social integration) โดยเฉพาะการศึกษาที่เป็นระบบหรือการศึกษาในโรงเรียนจะเป็นตัวหลักในการปฏิรูปชุมชนที่มีความแตกต่างและสับสนให้อยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อน และช่วยให้เกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน

3) หน้าที่นวัตกรรม (Innovation) แม้สถาบันการศึกษาจะเก่าแก่หรือ "หัวเก่า" เพียงใดก็จะมี การเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม ในสมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงเกิดจากการค้นพบโดยบังเอิญ เป็นส่วนมาก ปัจจุบันมักเกิดจากการค้นคว้าวิจัยจากสถาบันต่าง ๆ และสถาบันการศึกษา หน้าที่ในการปฏิรูปของการศึกษาจะถูกให้ความสำคัญมาก ทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้นเสมอ และทำหน้าที่มากขึ้น

4) การคัดเลือกและจัดสรร (Selection and allocation) ในสังคมโบราณ ซึ่งคนมีการศึกษาน้อย โรงเรียนมีบทบาทน้อยกว่าสมาชิกครอบครัวในการจัดหาและสถานภาพของบุคคล แต่ภายใต้ระบบการศึกษาจะมีส่วนเป็นผู้คัดเลือกและจัดสรรอาชีพให้แก่ผู้ศึกษา ผลการศึกษาและหลักสูตรจะเป็นเครื่องชี้อาชีพ รายได้และเกียรติภูมิในสังคม การศึกษาจะเป็นกลไกที่นำทางและเฝ้าอำนวยความสะดวกเบื้องต้นทางสังคม ซึ่งการจัดสรรบทบาทนี้ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับรัฐบาล และวงการอุตสาหกรรมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว แต่บางครั้งการศึกษาก็ได้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเป็นเหตุให้มีการผลิตคนที่ไม่เหมาะสมกับความต้องการในปัจจุบัน

5) พัฒนาบุคคล (Personal Development) การศึกษา (ในโรงเรียน) พัฒนาทักษะและความสามารถอื่น ๆ ที่สถาบันสังคมอื่นทำไม่ได้ นอกจากการพัฒนาระเบียบวินัยในตนเองและโอกาสเรียนรู้เฉพาะสาขายังเป็นแหล่งสร้างนิสัยอื่น เช่น การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ การเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นต้น¹

การศึกษาเป็นขบวนการทางสังคมที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ แต่อาจมีการมองที่แตกต่างกันไปตามหลักวิชาการหรือศาสตร์แขนงต่าง ๆ เช่น

ในทางมานุษยวิทยา เห็นว่าการศึกษาเป็นขบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม (Encultural Process) หรืออีกนัยหนึ่งคือกระบวนการนำสมาชิกใหม่ ๆ เข้าสู่ชีวิตในสังคมของเขา และถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อสืบทอดไปยังคนรุ่นหลัง

ในทางเศรษฐศาสตร์ เห็นว่าการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาสังคม (Development Process) พัฒนาทั้งตัวบุคคลและกำลังคนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสังคม

ในทางรัฐศาสตร์ เห็นว่าการศึกษาเป็นกระบวนการประชาธิปไตย (Democratization Process) มองการศึกษาเป็นสิทธิมนุษยชน ดังนั้นจึงต้องมีหนทางให้การศึกษาระบายไปให้คนได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวางทั่วถึงที่สุด เพื่อความเป็นธรรมในสังคม

¹ ษนิทา รัชพลเมือง, สังคมวิทยาการศึกษา, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525), หน้า 117-119.

ในทางสังคมวิทยาอาจเห็นว่าการศึกษาคือกระบวนการจัด เกลาทางสังคม (Socialization Process) ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องเรียนรู้กฎเกณฑ์ของสังคม ถัดไปในแนวปฏิบัติร่วมกัน การเรียนรู้ระเบียบสังคมจะเกิดขึ้นตลอดชีวิตของมนุษย์ การให้การศึกษาจึงเป็นกระบวนการทางสังคม ซึ่งจะช่วยให้บุคคลดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขมีวิถีที่มีระเบียบแบบแผน

Talott Parson นักสังคมวิทยาได้กล่าวว่าการศึกษานอกจากจะมีหน้าที่ในการจัดสรรบทบาท (Role Allocation) ซึ่งช่วยให้สมาชิกของสังคมได้มีอาชีพ ตำแหน่งหน้าที่การงาน ตามการศึกษาที่ได้รับมาแล้ว การศึกษาเป็นการจัด เกลาทางสังคม (Socialization) แก่มนุษย์เพื่อให้บุคคลเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความเข้าใจวัฒนธรรม มีทักษะความรู้ มีความรับผิดชอบตนเอง และมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อส่วนรวม ฯลฯ

นักสังคมวิทยาไทยหลายท่านอาจใช้คำว่า socialization มาแปลเป็นไทยโดยใช้คำที่แตกต่างกัน เช่น ใช้คำว่า "สังคมกรณ์" "การเรียนรู้ระเบียบสังคม" และใช้คำว่า "สังคมประภคติ" เป็นต้น แต่กระบวนการนี้หมายถึงกระบวนการที่ทำให้เด็กที่เกิดมามีบุคลิกภาพในทางที่สังคมต้องการ ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตที่เป็นระเบียบ และเป็นกระบวนการที่มีอยู่ตลอดชีวิตของบุคคล การที่บุคคลหนึ่งจะเรียนรู้ ระเบียบสังคมได้ก็โดยการปะทะสังสรรค์กับสมาชิกสังคมอื่น ๆ อันยังผลให้พฤติกรรมของบุคคลนั้นมีความสอดคล้องกับความคาดหวัง ความคาดหวังของสมาชิกในกลุ่ม เมื่อบุคคลนั้นเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ กระบวนการนี้นอกจากจะทำให้สมาชิกใหม่ได้เรียนรู้ แนวความคิด ค่านิยม ระเบียบแบบแผน ฯลฯ ยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งในรูปของระเบียบวิธี (จากสถาบันศึกษา) และไม่เป็นระเบียบวิธี (ครอบครัวหรือกลุ่มต่าง ๆ) อันนำไปสู่การเกิดความคิดสร้างสรรค์ การรวมรับผิดชอบต่อสังคม ฯลฯ สังคมปัจจุบันระบะสำคัญที่สุดของการจัด เกลาทางสังคมอยู่ในระหว่าง

Emile Durkheim นักสังคมวิทยาอีกท่านหนึ่งได้กล่าวว่า การศึกษาเป็นการอบรม อนุชนให้เรียนรู้ระเบียบสังคมอย่างมีระเบียบวิธี นอกจากการเรียนรู้ เกิดขึ้นนอกโรงเรียน ซึ่งมักเกิดขึ้นอย่างไร้ระเบียบ

วิธี แต่การเรียนรู้ทั้ง 2 ทางก็มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน

อย่างไรก็ตามสถาบันการศึกษาก็เป็นตัวแทนทางสังคมในการจัดเกลาทางสังคม วัตถุประสงค์สำคัญ คือการถ่ายทอดความรู้ และคุณธรรมต่าง ๆ ที่สังคมเห็นว่ามีความจำเป็น และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม นอกจากจะให้ความรู้ ทักษะ ต่าง ๆ ที่เป็นการ เตรียมบุคคลสำหรับประกอบอาชีพแล้ว การศึกษาในโรงเรียนยังมีผลสำคัญมากใน สภาพสังคมปัจจุบัน คือการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลให้มีลักษณะในทางที่สังคมเห็นว่าดีงาม เช่นมีความสำนึกที่จะร่วมกันพัฒนาตนเอง และสังคมรู้จักสิทธิหน้าที่ของความเป็นคน และการเป็นพลเมืองดีไม่ใช่เพียงแต่การ อ่าน เขียน การคำนวณ เท่านั้น แต่การรู้จักการแก้ปัญหา ฝึกหัดให้มีส่วนร่วมร่วมกับคนอื่น การนับถือสถาบัน และการคิดและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามสังคมนั้น ๆ ปีหนึ่ง ๆ เด็กจะใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาถึง 1000 ชั่วโมงต่อปี สถานศึกษาหรือโรงเรียนจึงเป็นแหล่งสำคัญในการเรียนรู้ และปลูกฝังมาก

ในขณะที่เดียวกันสภาพพื้นฐานของสังคมแต่ละสังคมนั้นมีความแตกต่างกันไป ทั้งสภาพของเศรษฐกิจ สังคม ค่านิยม ประเพณีความเข้าใจ การปลูกฝัง ฯลฯ ที่เรียกว่าความแตกต่างทางวัฒนธรรม สังคมและเศรษฐกิจนั่นเอง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้โอกาสของบุคคลในการ จะได้รับการจัด เกลาทางสังคมอันเป็นรูปแบบที่มีระเบียบวิธี หรือการได้รับการศึกษาในระบบ สถาบัน แตกต่างกันไป บางคนมีโอกาสได้มีเวลาได้รับการอบรมเรียนรู้ ทั้งทางวิชาความรู้ ประสบการณ์ ความคิด ฯลฯ เป็นระยะที่ยาวนานหรือในชั้นสูง แต่บางคนไม่มีโอกาสหรือมีโอกาสน้อย อาจเป็นเพราะความสามารถส่วนบุคคล แต่ปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลมี โอกาสที่ต่างกันในปัจจุบันนี้มักขึ้นอยู่กับสภาพของเศรษฐกิจของสังคม และส่วนบุคคลมากที่สุด แม้ว่าในอดีตปัจจัยนี้ในสังคมบางสังคม ไม่มีความจำเป็นมาก เพราะสภาพธรรมชาติเอื้ออำนวยให้คนไม่จำเป็นต้องดิ้นรนในการดำรงชีพมากเหมือนปัจจุบัน แต่ในสังคมที่มีคนมากขึ้น คนมักใช้ธรรมชาติจนหมดไป การดิ้นรนในการต่อสู้เพื่อดำรงชีพก็มีมากขึ้น โดยเฉพาะสังคมที่มีความเจริญทางค่านิยมอย่างรวดเร็ว บุคคลในสังคมก็จะมีฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ความแตกต่างทางเศรษฐกิจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีโอกาสด้านการศึกษาที่แตกต่างกันด้วย

จึงทำให้บุคคลในสังคมเกิดปัญหา คือ "ปัญหาความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา" ซึ่งปัญหานี้ อาจเป็นตัวนำไปสู่การแบ่งชนชั้นในสังคมอย่างเห็นได้ชัดมากขึ้น ความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมจะมีมากขึ้นแม้จะมีหลักของประกาศสิทธิมนุษยชน "All men are Created Equal" แต่ในความเป็นจริง ความไม่เสมอภาคทางสังคมเป็นหลักแท้จริงของทุกสังคมโลก ดังนั้นเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นทางสังคมกับการศึกษาแล้ว ปัจจัยทางเศรษฐกิจจะเป็นตัวทำให้บุคคลมีโอกาสด้านการศึกษาที่แตกต่างกัน ซึ่งในขณะเดียวกันปัจจัยทางเศรษฐกิจก็ทำให้โอกาสการเลื่อนชั้นหรือฐานะทางสังคมที่ต่างกันด้วย Karl Marx (คาร์ล มาร์กซ) บอกว่าเศรษฐกิจเป็นพื้นฐานของโครงสร้างทางสังคม อันเป็นผลมาจากการจัดระเบียบทางเศรษฐกิจ และตำแหน่งของบุคคล และจะเป็นตัวกำหนดแบบของการดำเนินชีวิต โอกาสในชีวิต ความเชื่อ พฤติกรรม และสำนึกของบุคคล

นอกจากนั้น Emile Durkheim ได้กล่าวไว้ว่าแต่ละสังคมที่อยู่ในชั้นต่าง ๆ กัน ตามสภาพแวดล้อมของสังคม (Social Milieux) ย่อมมีโอกาสได้รับการศึกษาต่างกัน เป็นคนว่า พวกขุนนางชั้นสูง (Patrician) ย่อมได้รับการศึกษาต่างจากสามัญชน (Plebian) ในสมัยโบราณ เช่นโรมัน, ในอังกฤษ หรือในประเทศไทย พวกขุนนางก็ได้รับการศึกษาต่างจากชาวนา

มีผู้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งในชนชั้นของบุคคลกับโอกาสที่จะได้รับการศึกษามาก เช่น Herman Miller รายงานการวิจัยของเขาว่าเด็กที่เกิดจากครอบครัวซึ่งมีรายได้ 10,000 เหรียญ หรือมากกว่านั้นร้อยละ 44 ได้รับการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัย เด็กที่เกิดในครอบครัวที่มีรายได้ระหว่าง 5,000-7,000 เหรียญ ร้อยละ 17 เท่านั้นได้รับการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย ในขณะที่เด็กที่เกิดจากครอบครัวที่มีรายได้ค่อน้อยกว่า 5000 เหรียญ ไม่มีโอกาสดังกล่าว และนอกจากนี้ในสังคมทั่วไปจะเห็นว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์โดยตรงกับรายได้ ผู้ที่จบ ป. 4 ย่อมมีรายได้น้อยกว่าผู้จบมหาวิทยาลัย

ในประเทศไทย มีการวิจัยเรื่องโอกาสการเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาในปีการศึกษา 2517 และปี 2518 พบว่าเด็กที่ได้เรียนต่อในชั้นมัธยมเป็นเพราะพ่อแม่มีความคาด

หวังสูงเกี่ยวกับอนาคตของลูกและพ่อแม่มีฐานะไม่ยากจน โดยที่ความสามารถทางการเรียนของเด็กมีส่วนผลักดันน้อย

Max Weber ได้วิจารณ์ว่า ความแตกต่างระหว่างชนชั้นเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับโอกาสแห่งชีวิต (Life Chance) ของเด็ก คนชั้นต่ำอยู่ในสภาพแวดล้อมไม่ดี มีโอกาสได้รับการศึกษาน้อย การเลี้ยงดูก็ไม่กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เมื่อได้รับการศึกษาน้อย ก็ทำให้หาเงินได้น้อย เมื่อมีรายได้น้อยก็ทำให้ยากจน ซึ่งจะมีตำแหน่งในระบบชนชั้นของสังคมต่ำลงไป นักสังคมวิทยาบางคนถึงกับขนานนามกระบวนการเกี่ยวเนื่องระหว่างเศรษฐกิจ ชนชั้นระดับการศึกษาว่า "วัฏจักรแห่งความชั่วร้าย" (Vicious cycle)¹

แบบชีวิต (Lifestyle) และโอกาสชีวิต (Life Chance) มีความสำคัญโดยตรงแบบชีวิตของชนชั้นกลาง จะเป็นแบบชีวิตที่เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จทางการศึกษาอย่างมากในชีวิตสังคมของชนชั้นกลางทุกสิ่งทุกอย่างล้วนแล้วแต่มุ่งจูงใจให้เห็นคุณค่า และประโยชน์ของความสำเร็จในการศึกษาทั้งสิ้น ซึ่งค่านิยมนี้ไม่มีปรากฏในหมู่มนุษย์ชั้นต่ำของสังคม จากการศึกษาทัศนคติของชนชั้นต่าง ๆ ต่อสถาบันการศึกษาของไทย โดย ดร.ชนิตา รัชพลเมือง ปรากฏว่า ชนชั้นต่ำยากจนไม่ค่อยมีโอกาสที่จะให้ความสำคัญต่อการศึกษา เนื่องจากเวลาอันจำกัดในการหาเลี้ยงชีพ และเห็นว่าขึ้นอยู่กับบุญวาสนา ส่วนชนชั้นกลางนั้นมีการพิจารณาถึงชีวิต ทรัพย์สินเพื่อการทำงาน ให้ความสำคัญกับการศึกษามาก

ในประเทศอเมริกา ผลการศึกษาของ (Coleman Report)² ซึ่งทำในปี ค.ศ. 1962 ทำให้เกิดความตื่นตัวในปัญหาความไม่เสมอภาคอย่างมาก จากการศึกษาค้นคว้าแผนระยะยาวระดับชาติของ Department of Health, Education and Welfare ของอเมริกา ซึ่งศึกษานักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 18,143 คน ในปี ค.ศ. 1972 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม โดยวัดจากรายได้ อาชีพ เครื่องใช้ภายในบ้าน ฯลฯ ของบิดามารดากับการสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา ปรากฏว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสภาพทางเศรษฐกิจสังคมสูง ได้คะแนนสูงในขณะที่

¹ชนิตา รัชพลเมือง, สังคมวิทยาการศึกษา, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 123.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 130.

นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสภาพทางเศรษฐกิจต่ำ ไคคะแนนต่ำ ความตั้งใจในการเรียน
 ทอระดับอุดมศึกษาร้อยละ 18 เป็นนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพต่ำ ร้อยละ 60
 เป็นนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพสูง และวางแผนมาก่อน การติดตามผลในระยะ
 หลังอีกครั้งปี ปรากฏว่านักเรียนที่เข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 45 มาจากครอบครัว
 ที่มีสถานภาพต่ำร้อยละ 87 เป็นนักเรียนมาจากครอบครัวที่มีสถานภาพสูง

ลักษณะพิเศษประการหนึ่งของสังคมโดยเฉพาะสังคมอเมริกัน หรือประเทศเสรี
 อื่น ๆ คือความเชื่อในระบบประชาธิปไตย ซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 แนวความคิดของระบบประชาธิปไตยที่เชื่อใน "ความเสมอภาค"

ความเสมอภาคนี้เป็นบ่อเกิดของความเชื่อในเรื่องความเสมอภาค ในโอกาสทาง
 การศึกษา ดังจะเห็นว่าประเทศไทยมีนโยบายที่จะจัดการศึกษาให้ทั่วถึง ด้วยความ
 เชื่อในเรื่องความเสมอภาคนี้ ทำให้ประเทศไทยต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงปัจจัยที่จะ
 ทำให้คนหรือพลเมืองมีความเสมอภาคกันในสังคม สิ่งที่มีความสำคัญที่จะทำให้คนมีความเสมอ
 ภาคกันขั้นแรกก็คือ การศึกษาของแต่ละสังคมมีความแตกต่างกัน โอกาสที่จะได้รับการศึกษา
 เพื่อเป็นแนวการพัฒนาบุคคลให้เจริญขึ้นทั้งทางวัตถุและจริยธรรม องค์การการกุศลของสากล
 ระหว่างชาติต่างพยายามหาหนทางที่จะเปิดโอกาสให้คนในชุมชน และสังคมต่าง ๆ ได้รับการ
 ศึกษาไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน สำหรับผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาหรือการศึกษาแบบนอก
 ระบบสำหรับผู้ไม่มีโอกาสเข้าศึกษาในโรงเรียน ที่สำคัญได้มีการมองเห็นคุณค่าของการศึกษา
 เพื่อเป็นการ "พัฒนาคุณภาพชีวิต" อันจะเป็นการส่งเสริมให้มีการศึกษาตลอดชีวิต เพิ่มพูนความ
 รู้ ปฏิบัติที่ดี ศักดิ์ศรี ความคิดริเริ่ม สร้างสรร รู้จักคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น มีความรับผิดชอบต่อ
 สวนรวม ไม่ใช่การศึกษาเพื่ออ่านออกเขียนได้แต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณ
 ภาพชีวิตจะนำมาซึ่งการมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้ความร่วมมือ และช่วยเหลือครอบครัวของตนเอง
 และเพื่อนมนุษย์อื่นทั่วไป ร่วมมือและช่วยเหลือกิจการงานต่าง ๆ ของชุมชนเพื่อพัฒนาประเทศ¹

¹ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือลำปาง, เส้นทางยังสิ้นสุดลง, (เชียงใหม่:
 โรงพิมพ์ช่างเผือก, 2527), หน้า 47.

การให้การศึกษากว้างขวาง (ประชาชน) ทั้งรัฐบาล เอกชน และองค์การการกุศลต่างก็ต้องลงทุน¹ เพื่อโอกาสในการศึกษาจะได้เกิดกับประชาชนทั่วไปในสังคมในประเทศไทย นับแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการเริ่มการให้การศึกษแก่ประชาชนและขยายเพิ่มเรื่อยมาเพื่อให้ทั่วถึงจนสมัยปัจจุบัน การให้การศึกษากลับเป็นการสาธารณกุศลไม่มุ่งผลกำไร ในขณะที่เดียวกันเมื่อมีการให้การศึกษาก็ต้องมีผู้ต้องการรับการศึกษา (Demand of Education) คือนักเรียน นักศึกษา ซึ่งมาจากประชาชนที่เห็นว่าการศึกษเป็นสิ่งดี แต่เมื่อรัฐบาลจัดการให้การศึกษแก่ประชาชนเพื่อจะให้ทั่วถึงนั้นไม่สามารถทำได้ จึงมีเอกชนเข้ามาเป็นส่วนร่วมแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ซึ่งเอกชนเมื่อลงทุนในการให้การศึกษานั้นต้องทำให้การศึกษาเกิดมีราคา คือผู้รับการศึกษาต้องเสียค่าบำรุงบ้าง แต่ความต้องการรับการศึกษาของคนมีมากขึ้น ในขณะที่ฐานะทางครอบครัวยังยากจน แม้ว่าการให้บริการทางการศึกษาของรัฐ ที่ผู้ต้องการรับการศึกษา ต้องมีส่วนร่วมคือผู้รับการศึกษาต้องให้ความร่วมมือในการชำระค่าบำรุงการศึกษาบ้าง แม้ในอัตราที่ไม่สูงเท่ากับสถาบันเอกชนก็ตาม แต่ผู้ต้องการรับการศึกษา (เด็ก) หรือผู้ปกครองที่ซัดสนทางบ้าน เศรษฐกิจก็มีความสามารถทำในการร่วมมือเรื่องค่าบำรุงได้ไม่เต็มที่ ทำให้ผู้ต้องการรับการศึกษาจำนวนมากไม่ยอมต้องเสียโอกาสรับศึกษานั้นไป

ดังนั้นจึงมีกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ใ้รวมตัวกันเป็นองค์การโดยมองเห็นความสำคัญของชีวิตเพื่อมนุษยารวมโลก ที่ซัดสนและไร้โอกาสในการศึกษา ได้มีโอกาสรับการศึกษาระดับหนึ่ง รวมทั้งประชาชนในประเทศไทย และประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ หรือประชาชนที่ประสบเคราะห์กรรมจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ หรือระบบสังคมที่เปลี่ยนแปลง กลุ่มบุคคลหรือองค์การต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วต่างมองเห็นคุณค่าแห่งสิทธิมนุษยชนชั้นพื้นฐานของเพื่อนมนุษย์ และมองเห็นผลตอบแทนของการศึกษาว่าจะได้อะไรตอบแทน ซึ่งถ้าคิดอย่างสามัญสำนึก รัฐก็จะได้ประชากรที่มีคุณภาพ กลุ่มองค์การการกุศลก็จะได้รับความภูมิใจในการที่ตนได้ทำตามหลักความเชื่อที่ตนยึด

¹ อัมพร วิจิตรพันธ์ เศรษฐศาสตร์การศึกษาและการวางแผนกำลังคน, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย, 2520), หน้า 25.

ถืออยู่ หรือองค์การ เอกชนได้มีส่วนร่วมแบ่งเบาภาระในการช่วยรัฐในการพัฒนาประเทศ ส่วนผู้ต้องการรับการศึกษาก็อาจหวังผลตอบแทนทางการศึกษา ทั้งเป็นผลที่จะได้คืนในรูปแบบของอาชีพที่มีรายได้ คำว่ารวมทั้งผลตอบแทนทางจิตใจและสถานภาพทางสังคม ซึ่งอาจเป็นปริญญาบัตร ตำแหน่งหน้าที่การงาน ชื่อเสียง ฝีมือ ความชำนาญ เป็นต้น

นอกจากผลตอบแทนการศึกษาดังกล่าวแล้ว ยังมีความมุ่งหวังที่ลึกซึ้งบางอย่างของกลุ่มองค์กรบางกลุ่มที่ตระหนักรู้เสมอ คือการสร้างหรือปลูกฝังหรือเปลี่ยนแปลงให้บุคคลเกิดความรับผิดชอบต่อนตนเอง และส่วนรวม การมีส่วนร่วมในสังคม การสร้างสันติสุขในโลก เป็นต้น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือการทำให้คนรู้จักพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคม ประเทศชาติและโลกใหม่มีความเสมอภาคและภราดรภาพต่อกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเสมอภาคทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งถือว่าเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ทั่วไป

ดังนั้นจึงมีองค์การทั้งของรัฐและเอกชนจำนวนมาก ซึ่งเป็นองค์การทางศาสนา หรือสถาบันอื่น ๆ รวมทั้งองค์การของต่างประเทศซึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหลายองค์การ ได้เข้ามามีส่วนช่วยเหลือให้ผู้ขัดสนไร้โอกาส ได้มีโอกาสทั้งในทางสังคม เศรษฐกิจ โดยให้การช่วยเหลือในรูปแบบของการบริการ การสงเคราะห์ การพัฒนาทางด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการศึกษาของเด็กในประเทศไทย ซึ่งดำเนินการมาเป็นเวลาช้านานแทบเท่าทุกวันนี้

องค์การการกุศลสากลต่าง ๆ ในต่างประเทศที่มองเห็นความสำคัญสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของเพื่อนมนุษย์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือการศึกษา การพัฒนาชุมชนแก่ประชาชนในประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย รวมทั้งประเทศไทย เช่น "มูลนิธิศุภนิมิต" (World Vision Foundation) เป็นต้น ซึ่งเข้ามาในประเทศไทยครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1972 ได้มีส่วนช่วยเหลืออุปการะเด็ก ผู้ขัดสนขาดโอกาสในการศึกษาโดยการอุปการะในรูปแบบของการช่วยค่าเล่าเรียน ค่าหนังสือ ค่าเสื้อผ้า และค่ารักษาพยาบาล โดยมีสำนักงานในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย เช่นภาคเหนือที่เชียงใหม่ เชียงราย ภาคอีสานที่ขอนแก่น ภาคกลางที่กรุงเทพฯ จากสถิติอย่างเป็นทางการในการช่วยเหลือการศึกษาเด็กในปี ค.ศ. 1974 ปรากฏว่ามูลนิธิศุภนิมิตให้การอุปการะเด็ก ในประเทศไทยจำนวน 1,516 คนใน

ปัจจุบัน ตัวเลขเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 40,000 คน ใช้งบประมาณแต่ละปีเป็นจำนวนเงินหลายสิบล้านบาท นอกจากนั้นทางมูลนิธิฯยังได้เริ่มการพัฒนาชุมชนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1979 จนถึงปัจจุบันกว่า 28 โครงการทั่วประเทศ¹

มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน (ซี.ซี.เอฟ) เป็นอีกองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือด้านทุนการศึกษาแก่เด็กยากจนในประเทศไทย องค์กรนี้ก่อตั้งขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1938 โดยความร่วมมือของชาวอเมริกันกลุ่มหนึ่งในการตอบสนองความต้องการของเด็กชาวจีนที่ได้รับความเดือดร้อนจากภัยพิบัติ เกิดจากสงครามระหว่างจีนกับญี่ปุ่นในเวลานั้น โดยให้การอุปการะเด็กกำพร้าในมณฑลทกวางตุ้งที่อดอยากขาดแคลนอาหารและเครื่องนุ่งห่ม ต่อมาในปี ค.ศ. 1950 จีนได้เปลี่ยนระบบการปกครองเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ องค์กรนี้จึงถูกบังคับให้ออกจากประเทศจีน แต่ในฐานะที่องค์กรนี้เป็นองค์กรสากลที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ขัดสน ทุกชาติ ภาษา ศาสนา ในขณะนั้นจึงได้แผ่ขยายความช่วยเหลือไปยังประเทศญี่ปุ่น เกาหลี ไต้หวัน ฮองกง อินเดีย ยุโรป อเมริกาใต้ ตลอดจนประเทศไทย² องค์กร ซี.ซี.เอฟ ซึ่งเคยมีนโยบายในการอุปการะเด็กกำพร้า อดอยากในระยะแรก ๆ ต่อมาได้มุ่งให้ความสำคัญต่อการศึกษาเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กผู้ขัดสนได้รับการศึกษาอย่างแท้จริง แต่ในขณะเดียวกันได้ให้การอุปการะเรื่องการอนามัย คือค่านโยบายการ เพื่อให้เด็กมีอาหารรับประทานที่เพียงพอและมีคุณภาพ ในโรงเรียน การให้การรักษายาบาลตลอดจนให้การสงเคราะห์ครอบครัวของเด็ก ควบคู่ไปด้วย กล่าวโดยสรุปก็คือองค์กรนี้มีวัตถุประสงค์หลักในการพัฒนาการศึกษาแก่เด็กยากจนเป็นสำคัญ

องค์กรการกุศลทั้งสองดังกล่าวเป็นองค์กรสององค์กรในหลาย ๆ องค์กรที่มุ่งพัฒนาชุมชนให้ประชาชนได้มีโอกาสในชีวิตโดยเฉพาะการศึกษาของเด็กยากจนตลอดจน

¹ศุภนิมิต (มูลนิธิ) แห่งประเทศไทย, ครบรอบสิบปี, (กรุงเทพฯ, เอกเพอร์ทีส (ไทยแลนด์ จำกัด, 1983), หน้า 19.

²คริสเตียนมิชชันนารี (องค์กร) เอกสารหมายเลข 3

การพัฒนาบ้านอื่น ๆ ของเด็กในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งเด็กในประเทศไทยด้วย

นอกจากนั้นสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนในประเทศไทย ต่างตระหนักถึงความสำคัญในการให้การศึกษาอย่างทั่วถึงแก่ทุกคนในประเทศ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ อันพึงเกิดขึ้นได้จากการศึกษา แต่ปัญหาพื้นฐานที่สถาบันการศึกษาในระดับต่าง ๆ กำลังเผชิญอยู่ คือปัญหาความยากจนขัดสนของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ เป็นเหตุให้เด็กในวัยเรียน ไขโอกาสในการรับการศึกษาอย่างเหมาะสม และพึงได้รับ ดังนั้นจึงมีหน่วยงาน องค์กร และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในประเทศไทย ได้จัดสรรทุนการศึกษาส่วนหนึ่ง เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ขัดสนแต่เรียนดีเหล่านั้น แต่กระนั้นก็ตาม ทุนการศึกษาดังกล่าวยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของคนส่วนใหญ่ จึงมีความร่วมมือจากแหล่งทุนต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรการศึกษาเอกชน ซึ่งตั้งขึ้นบนพื้นฐานความเชื่อทางศาสนา เช่นมูลนิธิสภาคริสตจักรคาทอลิก และมูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทย เป็นต้น ในการศึกษาวิจัยนี้จะมุ่งศึกษาเฉพาะการจัดสรรทุนการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยพยาบาล เท่านั้น

มหาวิทยาลัยพยาบาล เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งแรกในประเทศไทย ซึ่งตั้งขึ้นโดยมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เพื่อให้การศึกษาในระดับอุดมศึกษาแก่กุลบุตร กุลธิดาที่ต้องการรับการศึกษาในระดับสูง แต่สถาบันการศึกษาของรัฐไม่สามารถให้บริการนี้ได้อย่างทั่วถึงได้ นักศึกษาส่วนใหญ่ที่เขามาศึกษาในมหาวิทยาลัยพยาบาลสามารถช่วยเหลือตัวเองในด้านค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันของรัฐ แต่ยังมีนักศึกษาจำนวนไม่น้อยที่ต้องการรับการศึกษาในสถาบันแห่งนี้ แต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ดังนั้นมหาวิทยาลัยฯ จึงจัดสรรทุนการศึกษาจำนวนหนึ่ง แก่นักศึกษาที่ขัดสนแต่เรียนดีเหล่านั้น เพื่อสามารถรับการศึกษาตามความต้องการได้ การจัดสรรทุนการศึกษาดังกล่าว จึงเป็นการบริการทางการศึกษาอันเป็นวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งในการก่อตั้งมหาวิทยาลัยพยาบาล มหาวิทยาลัยพยาบาลจึงจัดสรรทุนประเภทต่าง ๆ ตามความประสงค์ที่นักศึกษาเลือกได้ เช่น ทุนค่าใช้จ่ายส่วนตัว ทุนค่าเล่าเรียน ทุนยืม เป็นต้น ทุนการศึกษาเหล่านี้จึงนับเป็นสวัสดิการและบริการที่มหาวิทยาลัยฯ

ให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาตามความจำเป็น¹

ดังนั้น หน่วยงานของรัฐบาล และองค์การการกุศล และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่กล่าวมาข้างต้น ล้วนตระหนักถึงความสำคัญในการให้บริการ การศึกษาอย่างทั่วถึงแก่ทุกคนในชาติ โดยการจัดสรรทุนการศึกษา เพื่อช่วยเหลือแก่ผู้ที่ขัดสนมีจรัญในการศึกษา ได้มีโอกาสรับการศึกษาตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ บุคคลเหล่านั้น อีกทั้งเสริมสร้างให้เกิดความสำนึกในความรับผิดชอบ ความคิดริเริ่ม และทัศนคติที่ถูกต้องในการช่วยเหลือผู้อื่น อันจะนำมาซึ่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมต่อไป มิใช่รับการศึกษาสูงขึ้น แต่ไรจิตสำนึกแห่งความรับผิดชอบหากเป็นเช่นนั้นการจัดสรรทุนการศึกษาทั้งหลาย นับเป็นการล้มเหลวอย่างน่าเสียดาย ดังนั้นจึงหวังว่าทุนการศึกษาที่องค์การและหน่วยงานต่าง ๆ จัดสรรให้แก่นักเรียน นักศึกษา จะเป็นโอกาสของการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีความสำนึกและรับผิดชอบต่ออย่างแท้จริง

6. สมมุติฐานการวิจัย

การจัดสรรทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาเป็นไปในรูปแบบของการให้บริการสงเคราะห์มากกว่าการก่อให้เกิดการริเริ่มในทางพัฒนาคุณภาพชีวิต และทัศนคติในการดำเนินชีวิตในสังคมเพื่อรับใช้ผู้อื่น โดยแยกพิจารณาเป็นสมมุติฐานย่อยดังนี้คือ

- 1) ผู้รับทุนส่วนมากต้องการทุนสนับสนุนการศึกษาลดไปมากกว่าการพยายามช่วยเหลือตัวเอง
- 2) การได้รับทุนและเคยรับทุนการศึกษาแบบไม่มีเงื่อนไขผูกมัด ทำให้ผู้รับทุนเกิดความเคยชิน และไม่ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มในการช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น
- 3) ผู้เคยรับทุนแบบมีเงื่อนไขผูกมัด มีความรับผิดชอบต่อตัวเองและผู้อื่นมากกว่าผู้รับทุนแบบไม่มีเงื่อนไขผูกมัด
- 4) ผลที่ได้รับในการให้ทุนการศึกษาไม่สอดคล้องกับความคาดหวังหรือเจตนารมณ์ของผู้ให้ทุน ในแง่การพัฒนาคุณภาพชีวิตและทัศนคติของผู้รับทุน

¹ พวยัพ (มหาวิทยาลัย), ระเบียบการทั่วไป, (เชียงใหม่: ทิพย์เนตรการพิมพ์, 2526.) หน้า 63.

7. ระเบียบวิธีวิจัย

7.1 เพื่อไ้พบรลุดัฎประสงค้ของกรวิจัยคังกลว กรวิจัยครั้งนีได้ใช้วิธีการ

Documentary Analysis โดยศึกษาจากเอกสารของมูลนิธิศุภนิมิตา กองทุน
ซี.ซี.เอฟ และมหาวิทยาลัยพายัพ ส่วนวิธีการ Survey Research ใช้การสัมภาษณ์
ประชากรตัวอย่างจาก Purposive

ก. ผู้รับทุน (นักเรียน, นักศึกษา)

ข. ผู้ปกครองของผู้รับทุนในปัจจุบัน

ค. ผู้เคยรับทุน (นักเรียน, นักศึกษา ที่สำเร็จแล้ว)

สำหรับการ สัมภาษณ์ประชากรตัวอย่างจะใช้การสุ่มแบบ

การสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการคังกลวจากประชากรตัวอย่างประมาณ 400 ตัวอย่าง
ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มกองทุนที่เป็นตัวอย่างไว้คือ

1) กลุ่มประชากรของโครงการมูลนิธิศุภนิมิตา ในเขตรับผิดชอบของโครงการ
คริสตจักรซีโลอัม (หนองกนคร, ต. เมืองเส้น อ. สันทราย จ. เชียงใหม่)

2) กลุ่มประชากรของกองทุน ซี.ซี.เอฟ ในเขตของโครงการ ซี.ซี.เอฟ.
โรงเรียนรังษีวิทยา อ. ฝาง จ. เชียงใหม่

3) กลุ่มกองทุนการศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ จ. เชียงใหม่ การเก็บรวบรวม
ข้อมูล

การวิจัยได้ทำการ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีส่งแบบสอบถามไปให้ผู้รับทุน ผู้
ปกครอง (คณะวิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตัวเอง) และผู้เคยรับทุน (ส่งแบบสอบถามทาง
ไปรษณีย์) ที่เป็นตัวอย่างแล้วเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนภายใน 15 วัน สำหรับผู้รับทุน
และผู้ปกครอง ส่วนผู้ที่เคยรับทุน ให้ส่งคืนภายใน 30 วัน นับจากวันที่ได้รับแบบสอบถาม

นอกจากนั้นยังได้ใช้วิธีการเข้าไปสังเกตการณ์ พูดคุยขอคำปรึกษาแนะนำจาก
เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการต่าง ๆ คังกลวอย่างใกล้ชิด เพื่อได้มาซึ่งข้อมูลที่ใกล้เคียง
กับความเป็นจริงมากที่สุด และสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของประชากรตัวอย่าง
ซึ่งคณะผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามขึ้นโดยแบ่งเป็น 2 หมวดคือ

ก) หมวดทั่วไปประกอบด้วยข้อมูลเรื่อง เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพในครอบครัว การสมรส อาชีพ รายได้ ศาสนา

ข) หมวดคำถามเกี่ยวกับการรับทุนคือ แหล่งเงินทุน (กองทุน) สาเหตุที่ต้องขอรับทุน ความเข้าใจในการได้รับทุน หรือเคยรับทุน ทักษะของผู้รับทุน ผู้เคยรับทุน และผู้ปกครอง ทั้งที่มีต่อตัวเอง ตลอดจนรวม รวมทั้งความคิดเห็นทั้งในปัจจุบันในแง่ของการเสียสละในการช่วยเหลือผู้อื่น

7.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

- แบบสอบถาม และเอกสาร หนังสือที่เกี่ยวข้อง
- การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ

7.3 การจัดทำกับข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นที่ใช้แบบสอบถามมาแล้ว ได้นำข้อมูลมาดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้คือ

- 1) บรรณาธิการแบบสอบถาม โดยคณะผู้วิจัยช่วยกันตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถาม เพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
- 2) ประมวลผลข้อมูลโดยมือ (Hand tabulation) ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา
- 3) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตาราง (Table analysis of data) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้ตัวแปรคู่ เพื่อตรวจสอบดูว่าความสัมพันธ์ที่พบเห็นเป็นความสัมพันธ์จริงหรือไม่
- 4) สถิติที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยแสดงจำนวนความถี่ และอัตราส่วนร้อยละ

7.4 ระยะเวลาทำการวิจัย

- เดือนมิถุนายนถึงตุลาคม 2528 ศึกษาคนควาจากเอกสารต่าง ๆ และส่งแบบสอบถามไปยังประชากรตัวอย่าง

- เดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม 2528 เก็บรวบรวมข้อมูล
- เดือนมกราคมถึงเมษายน 2529 วิเคราะห์ข้อมูล
- เดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน 2529 เขียนเอกสารรายงานวิจัย

7.5 แผนการดำเนินงานตลอดโครงการ

- การศึกษาหาข้อมูลด้วยตัวเอง
- การออกแบบสอบถามโดยผู้ดำเนินโครงการ ที่ออกไปปฏิบัติงานในแหล่งที่อยู่ของประชากรตัวอย่าง
- การขอความร่วมมือจากผู้ที่เคยรับผิดชอบโครงการทุนการศึกษา องค์การทั้งสองแห่งในการถ่ายทอดประสบการณ์
- การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่มีผู้เคยทำการศึกษาในกรณีที่เกี่ยวข้อง และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ครู เจ้าหน้าที่ ผู้รับทุน ที่เกี่ยวข้องกับทุนการศึกษา
- การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด เพื่อหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะ
- การจัดพิมพ์ผลงานการวิจัย
- รายงานผลการวิจัย

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 8.1 ความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องต่อการดำเนินการของมูลนิธิศุภนิมิต กองทุน ซี.ซี. เอฟ และมหาวิทยาลัยพายัพในการจัดสรรทุนการศึกษาแก่ผู้รับทุน
- 8.2 จะได้นำความเข้าใจที่ถูกต้องเผยแพร่แก่คริสตจักร และโรงเรียนที่ได้รับโครงการทุนการศึกษา
- 8.3 จะเป็นข้อเสนอแนะแก่องค์การและมหาวิทยาลัยพายัพในการดำเนินการสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้รับทุนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 8.4 จะเป็นแนวทางส่วนหนึ่งให้แกหน่วยงานของรัฐ และเอกชนและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในการจัดสรรทุน หรือการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กวัยเรียนที่ยากจน เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กในวงกว้างและทั่วถึงต่อไป